

INFORMACIJA APIE TEISĖS Į ASMENS DUOMENŲ APSAUGĄ ĮGYVENDINIMĄ BESIKREIPIANTIEMS DĖL VIZŲ

Ši informacija parengta siekiant paaiškinti, kokiuose teisės aktuose įtvirtintos asmens teisės į asmens duomenų apsaugą išduodant vizas, taip pat kaip ir kur reikia kreiptis, norint įgyvendinti šią pagrindinę žmogaus teisę, arba, kai asmuo mano, jog Europos Sąjungos ir nacionaliniuose teisės aktuose nustatytos jo teisės gali būti pažeistos. Taip pat plačiau išaiškiname šio kreipimosi formą ir tvarką.

Šioje informacijoje nėra nurodyta skundo pateikimo tvarka, kuri išsamiai aprašyta Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau – VDAI) parengtoje Atmintinėje, kaip pateikti skundą. Ši informacija bei skundo forma skelbiama VDAI interneto svetainėje adresu: <http://www.ada.lt/index.php?lng=lt&action=page&id=20002>.

PASTABA. Informacija parengta vadovaujantis teisės aktais, galiojusiai jos parengimo metu. Pasikeitus teisės aktams, ši informacija gali keistis.

1. Besikreipiantis dėl vizos asmuo yra duomenų subjektas ir be kitų teisių, turi teisę į savo duomenų apsaugą. **Asmens teisė į duomenų apsaugą išduodant vizas įtvirtinta šiuose teisės aktuose:**

1.1. Konvencija „Dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (ETS Nr. 108)“, Lietuva pasirašė 2000 m., ratifikavo – 2001 m, (*Žin. 2001, 32-1059*) (toliau – Konvencija ETS Nr. 108).

1.2. Ministrų komiteto Rekomendacija Nr. R (87) 15 valstybėms narėms dėl asmens duomenų naudojimo policijos sektoriuje, įgyvendinta Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatyme. (*Žin. 2000, 90-2777*), (toliau – Rekomendacija).

1.3.1. Susitarimas tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo (*OL L 239, 2000 9 22, p. 13–18*).

1.3.2. Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimo, sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo apsaugos (*OL L239 2000, p. 19*), (toliau – Šengeno konvencija).

1.4. 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 810/2009, nustatantis Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas), (*OL L 243, 2009 9 15, p. 1– 58*), (toliau – Vizų kodeksas).

1.5. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 767/2008 2008 m. liepos 9 d. dėl Vizų informacinės sistemos (VIS) ir apsikeitimo duomenimis apie trumpalaikes vizas tarp valstybių narių (toliau – VIS reglamentas);

1.6.1. 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (*OL 2004 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 15 tomas, p. 355*), (toliau – Direktyva 95/46/EB);

1.6.2. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (*Žin., 1996, Nr. 63-1479; Žin., 2008, Nr. 22-804*) (toliau – ADTAĮ). ADTAĮ įgyvendintos Direktyvos 95/46/EB nuostatos.

1.7.1. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR 2008 m. lapkričio 27 d. dėl asmens duomenų tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos (*OL L 350 2008, p. 60*), (toliau – Pamatinis sprendimas).

1.7.2. Lietuvos Respublikos asmens duomenų tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, teisinės apsaugos įstatymas (*Žin., 2011, Nr. 52-2511*), (toliau – Bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose įstatymas). Bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose įstatyme įgyvendintos Pamatinio sprendimo nuostatos.

1.8. Šengeno informacinė sistema. Teisės susipažinti su duomenimis vadovas. *Data Protection Secretary – A Guide for exercising the right of access – 13 October 2009*. Vadovą parengė Šengeno jungtinė priežiūros institucija. Adresas: *Data Protection Secretariat, Council of the European Union 175, Rue de la Loi (00FL59), B-1048 BRUSSELS, tel. +32(0)22818996*.

2. Besikreipiantis vizos asmuo (duomenų subjektas) turi šias teises:

- 2.1. žinoti (būti informuotas) apie savo asmens duomenų tvarkymą;
- 2.2. susipažinti su savo asmens duomenimis ir kaip jie yra tvarkomi;
- 2.3. reikalauti ištaisyti, sunaikinti savo asmens duomenis arba sustabdyti savo asmens duomenų tvarkymo veiksmus;
- 2.4. nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys;
- 2.5. paduoti skundą, jeigu mano, kad jo teisės į asmens duomenų apsaugą yra pažeistos.

3. Asmens teisę į duomenų apsaugą išduodant vizas įtvirtina šios nuostatos.

3.1. Konvencija ETS Nr. 108

8 straipsnis – Papildomos duomenų subjektų garantijos

Visiems asmenims turi būti suteikta galimybė:

- a) nustatyti, ar yra automatizuota asmens duomenų rinkmena; jos pagrindinius tikslus, duomenų valdytojo tapatybę ir nuolatinę gyvenamąją ar pagrindinę veiklos vietą;
- b) atitinkamai laiko tarpais, pernelyg neuždelsiant ir už nepernelyg didelę kainą gauti patvirtinimą, ar jų asmens duomenys yra saugomi automatizuotai, bei gauti aiškų pranešimą apie šiuos duomenis;
- c) atsižvelgiant į aplinkybes, ištaisyti ar ištrinti tokius duomenis, jeigu jie buvo tvarkomi nesilaikant nacionalinių teisės aktų normų, kuriomis buvo įteisinti šios konvencijos 5 ir 6 straipsniuose nustatyti pagrindiniai principai;
- d) turėti teisės gynimo priemonę, minimą šio straipsnio b ir c punktuose, jeigu nebuvo laikomasi sąlygos prašymą patvirtinti arba, atsižvelgiant į aplinkybes, pranešti, ištaisyti ar ištrinti.

9 straipsnis – Išimties ir apribojimai

1. Nedaroma jokių šios konvencijos 5, 6 ir 8 straipsnių nuostatų išimčių, nebent jos neviršija straipsnyje nustatytų ribų.
2. Šios konvencijos 5, 6 ir 8 straipsnio nuostatos gali būti išimties tvarka netaikomos, jeigu tokia išimties tvarka numatyta nacionaliniuose teisės aktuose ir yra būtina demokratinės visuomenės priemonė, kuri:
  - a) saugo valstybės saugumą, visuomenės saugumą, valstybės finansinius interesus arba siekia stabdyti nusikalstamumą;
  - b) apsaugo duomenų subjektą arba kitų asmenų teises ir laisves.
3. 8 straipsnio b, c ir d punktuose nurodyti teisių apribojimai gali būti numatyti įstatyme dėl automatizuotų asmens duomenų naudojimo statistikai arba moksliniams tyrimams, jeigu nėra akivaizdaus pavojaus pažeisti duomenų subjektų privatų gyvenimą.

3.2. Ministrų komiteto Rekomendacija Nr. R (87) 15 valstybėms narėms dėl asmens duomenų naudojimo policijos sektoriuje

Principas 6 – Viešumas, priėjimo prie policijos rinkmenų, ištaisymo ir apeliacijos teisė.

6.1. Priežiūros institucija turėtų imtis priemonių tam, kad įsitikintų, ar visuomenė yra informuota apie rinkmenų, apie kurias yra būtina pranešti, egzistavimą bei apie visuomenės teises šių rinkmenų atžvilgiu. Šis principas turėtų būti įgyvendinamas, atsižvelgiant į specifinį ad hoc rinkmenų pobūdį, ypačingai į būtinybę išvengti rimto įstatymų numatytos policijos organų užduoties vykdymo pažeidimo.

6.2. Duomenų subjektui priėjimas prie policijos rinkmenų turėtų būti suteiktas pagrįstu periodiškumu ir be bereikalingo delsimo vidaus teisės normų nustatyta tvarka.

6.3. Duomenų subjektui turėtų būti suteikta galimybė atitinamais atvejais reikalauti ištaisyti rinkmenoje saugomus jo duomenis.

Asmens duomenys, kurie įgyvendinant priėjimo teisę, paaiškėja esantys netikslūs arba pernelyg platūs, netikslūs arba neaktualūs bet kurio iš kitų šioje rekomendacijoje nustatytų principų taikymui, turėtų būti ištrinti, ištaisyti arba prie rinkmenos turėtų būti pridodamas pataisomasis teiginys.

Toks duomenų ištrynimasis arba ištaisymai turėtų galioti, kiek tai yra įmanoma, visiems kartu su policijos rinkmena naudojamiems dokumentams ir, jeigu tai nėra padaroma iškart, turėtų būti padaryta ne vėliau kaip artimiausio duomenų apdorojimo arba artimiausio jų perdavimo metu.

6.4. Priėjimo, ištaisymo arba ištrynimo teisių įgyvendinimas turėtų būti ribojamas tik tais atvejais, kai toks apribojimas yra būtinas teisinės policijos užduoties vykdymui arba būtinas duomenų subjekto arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugai.

Duomenų subjekto interesų labui, įstatymuose specialiais atvejais gali būti numatytas išimtinis raštiškas pareiškimas.

6.5. Šių teisių atmetimas arba apribojimas turėtų būti pagrįstas raštu. Priežastis nurodyti gali būti atsisakyta tik tais atvejais, kai toks apribojimas yra būtinas įstatymų numatytos policijos užduoties vykdymui arba būtinas duomenų subjekto arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugai.

6.6. Tais atvejais, kai atsisakoma suteikti priėjimą prie duomenų, duomenų subjektui turėtų būti suteikta galimybė skųstis priežiūros institucijai arba kitam nepriklausomam organui, kuris turėtų įsitikinti, kad atsisakymas yra gerai pagrįstas.

3.3. Šengeno konvencija

109 straipsnis

1. Teise prieiti prie savo asmens duomenų, įtrauktų į Šengeno informacinę sistemą, asmenys naudojami pagal Susitariančiosios Šalies, kurios atžvilgiu jie ta teise remiasi, įstatymus. Jei nacionaliniuose įstatymuose tai yra numatyta, 114 straipsnio 1 dalyje nustatyta nacionalinė priežiūros institucija sprendžia, ar informacija yra teikiama ir kokia tvarka tai daroma. Perspėjimo nedavusi Susitariančioji Šalis informaciją apie tokius duomenis gali teikti tik prieš tai suteikusi galimybę perspėjimą davusiai Susitariančiajai Šaliai išdėstyti savo poziciją.

2. Teikti informaciją asmeniui apie jo paties asmens duomenis atsisakoma, jei tai būtina su perspėjimu susijusiai teisėtai užduočiai atlikti arba siekiant apginti trečiųjų asmenų teises ir laisves. Visais atvejais tai daryti atsisakoma perspėjimo dėl apdairaus sekimo galiojimo laikotarpiu.

110 straipsnis

Kiekvienas asmuo gali reikalauti, kad tikrai netikslūs duomenys apie jį būtų ištaisyti arba neteisėtai apie jį sukaupti duomenys būtų ištrinti.

111 straipsnis

1. Kiekvienas asmuo kiekvienos Susitariančiosios Šalies teritorijoje gali kreiptis į teismus arba į pagal nacionalinius teisės aktus kompetentingą instituciją, kad informacija būtų ištaisyta, ištrinta arba, kad gautų informaciją arba žalos atlyginimą dėl perspėjimo, kuris buvo duotas dėl jo.

2. Susitariančiosios Šalys įsipareigoja savitarpiskai vykdyti teismų ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytų institucijų sprendimus, nepažeisdamos 116 straipsnio nuostatų.

3.4. Vizų kodeksas

32 straipsnis

2. Sprendimas dėl atsisakymo, nurodant jo priežastis, prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui pranešamas naudojant VI priede nustatytą standartinę formą.

3. Prašymą išduoti vizą pateikę asmenys, kuriems buvo atsisakyta išduoti vizą, turi teisę pateikti apeliacinį skundą. Apeliaciniai skundai pateikiami prieš valstybę narę, kuri priėmė galutinį sprendimą dėl prašymo, pagal tos valstybės narės teisę. Valstybės narės prašymą išduoti vizą pateikusiems asmenims suteikia informaciją apie apeliacinių skundų teikimo procedūrą, kaip nurodyta VI priede.

34 straipsnis

6. Sprendimas dėl vizos panaikinimo ar atšaukimo, nurodant jo priežastis, prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui pranešamas naudojant VI priede nustatytą standartinę formą.

7. Vazos turėtojai, kurių viza buvo panaikinta ar atšaukta, turi teisę pateikti apeliacinį skundą, išskyrus atvejus, kai viza buvo atšaukta vizos turėtojo prašymu pagal 3 dalį. Apeliaciniai skundai pateikiami prieš valstybę narę, kuri priėmė sprendimą dėl vizos panaikinimo arba atšaukimo, pagal tos valstybės narės teisę. Valstybės narės prašymą išduoti vizą pateikusiems asmenims suteikia informaciją apie apeliacinių skundų teikimo procedūrą, kaip nurodyta VI priede.

3.5. VIS reglamentas

37 straipsnis. Teisė gauti informaciją

1. Atsakinga valstybė narė informuoja prašytojus ir 9 straipsnio 4 dalies f punkte nurodytus asmenis apie:

a) 41 straipsnio 4 dalyje nurodyto duomenų valdytojo tapatybę ir jo kontaktinius duomenis;

b) duomenų tvarkymo VIS tikslus;

c) duomenų gavėjų kategorijas, įskaitant 3 straipsnyje nurodytas institucijas;

d) duomenų saugojimo laikotarpį;

e) tai, kad duomenų rinkimas yra būtinas prašymui išnagrinėti;

f) priėjimo prie duomenų apie tą asmenį teisę ir teisę prašyti, kad netikslūs duomenys apie juos būtų ištaisyti ar neteisėtai tvarkomi duomenys apie juos būtų ištrinti, įskaitant teisę gauti informaciją apie naudojimosi tomis teisėmis procedūras, ir 41 straipsnio 1 dalyje nurodytų nacionalinių priežiūros institucijų, kurios nagrinėja paraiškas dėl asmens duomenų apsaugos, kontaktinius duomenis.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija raštu suteikiama prašytojui tada, kai iš prašymo blanko surenkami 9 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse nurodyti duomenys, nuotrauka ir pirštų atspaudų duomenys.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija teikiama 9 straipsnio 4 dalies f punkte nurodytiems asmenims blankuose, kuriuos tie asmenys turi pasirašyti, pateikę įrodymų apie kvietimą, lėšas ir apgyvendinimą.

Jeigu nėra tokių formų, pasirašytų tų asmenų, ši informacija pateikiama pagal Direktyvos 95/46/EB 11 straipsnį.

38 straipsnis. Teisė prieiti prie duomenų, juos taisyti ir naikinti

1. Nepažeidžiant išipareigojimo teikti kitą informaciją pagal Direktyvos 95/46/EB 12 straipsnio a punktą, kiekvienas asmuo turi teisę gauti pranešimą apie su juo susijusius duomenis, kurie įrašyti į VIS, ir apie valstybę narę, perdavusią juos į VIS. Tokį priėjimą prie duomenų gali suteikti tik kuri nors valstybė narė.

Kiekviena valstybė narė registruoja visus prašymus suteikti tokią teisę.

2. Kiekvienas asmuo gali paprašyti, kad netikslūs su juo susiję duomenys būtų pataisyti ir kad neteisėtai įrašyti duomenys būtų panaikinti. Atsakinga valstybė narė, laikydamosi savo įstatymų, kitų teisės aktų ir procedūrų, nedelsdama pataiso ir panaikina duomenis.

3. Jeigu prašymas, kaip nurodyta 2 dalyje, yra adresuotas ne tai valstybei narei, kuri yra atsakinga, valstybės narės, kuriai buvo adresuotas prašymas, institucijos per 14 dienų susisiečia su atsakingos valstybės narės institucijomis. Atsakinga valstybė narė per vieną mėnesį patikrina duomenų tikslumą ir jų tvarkymo VIS sistemoje teisėtumą.

4. Jeigu išaiškėja, kad duomenys buvo įrašyti į VIS neteisėtai, atsakinga valstybė narė pagal 24 straipsnio 3 dalį pataiso arba panaikina duomenis. Atsakinga valstybė narė nedelsdama raštiškai patvirtina tam asmeniui, kad ji ėmėsi veiksmų su juo susijusiems duomenims pataisyti arba panaikinti.

5. Jeigu atsakinga valstybė narė nesutinka, kad į VIS įrašyti duomenys yra netikslūs arba kad jie buvo įrašyti neteisėtai, ji nedelsdama raštiškai paaiškina tam asmeniui, kodėl ji nesirengia taisyti arba naikinti su juo susijusių duomenų.

6. Atsakinga valstybė narė taip pat suteikia tam asmeniui informacijos apie veiksmus, kurių jis gali imtis, jei nesutinka su pateiktu paaiškinimu. Ji informuoja, kaip pateikti tos valstybės narės kompetentingoms institucijoms arba teismams ieškinį arba skundą, įskaitant 41

straipsnio 1 dalyje nurodytų nacionalinių priežiūros institucijų informaciją, ir informuoja apie bet kokią pagalbą, kuri numatyta tos valstybės narės įstatymuose, kituose teisės aktuose ir procedūrose.

3.6. Direktyva 95/46/EB

10 straipsnis. Informavimas renkant duomenis iš duomenų subjekto

Valstybės narės numato, kad duomenų valdytojas arba jo atstovas privalo duomenų subjektui, iš kurio renkami su juo susiję duomenys, suteikti bent tokią informaciją, jeigu jis jos dar neturi:

- a) duomenų valdytojo arba jo atstovo, jei toks yra, tapatybė;
- b) tikslai, dėl kurių ketinama tvarkyti šiuos duomenis;
- c) bet kokia platesnė informacija, kaip antai:

- duomenų gavėjai ar gavėjų kategorijos,
- ar į klausimus atsakoma privaloma tvarka, ar savanoriškai, taip pat galimos neatsakymo pasekmės,

- teisės gauti informaciją ir teisės pataisyti duomenis apie save buvimas;

kiek tokios platesnės informacijos reikia, atsižvelgus į specifines duomenų rinkimo aplinkybes, kad būtų garantuotas teisingas subjekto duomenų tvarkymas.

11 straipsnis. Informavimas kai duomenys gaunami ne iš duomenų subjekto

1. Kai duomenys gaunami ne iš duomenų subjekto, valstybės narės numato, kad tuo metu, kai imamas užrašinėti asmens duomenis, arba, jeigu numatoma duomenis atskleisti trečiajam šaliai, ne vėliau kaip iki to laiko, kai duomenys atskleidžiami pirmą kartą, duomenų valdytojas arba jos atstovas privalo duomenų subjektui suteikti bent tokią informaciją, jeigu jis jos dar neturi:

- a) duomenų valdytojo arba jo atstovo, jei toks yra, tapatybė;
- b) tikslai, dėl kurių tvarkoma;
- c) bet kokia platesnė informacija, kaip antai:

- tvarkomų duomenų kategorijos,

- duomenų gavėjai ar gavėjų kategorijos,

- teisės gauti informaciją ar teisės pataisyti duomenis apie save buvimas,

kiek tokios platesnės informacijos reikia, atsižvelgus į specifines duomenų tvarkymo aplinkybes, kad būtų garantuotas teisingas subjekto duomenų tvarkymas.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma, ypač tvarkant statistiniais sumetimais arba istorinių ar mokslinių tyrimų tikslais, kai tokią informaciją pateikti būtų neįmanoma arba pernelyg sunku, arba jeigu įstatymai aiškiai reikalauja duomenis įrašyti ar atskleisti. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina tinkamas apsaugos priemones.

12 straipsnis. Teisė gauti informaciją

Valstybės narės garantuoja kiekvienam duomenų subjektui teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas:

a) be apribojimų, priimtinais laiko tarpais, per daug nedelsdamas ir be pernelyg didelių išlaidų, pateiktų:

- patvirtinimą, ar su juo susiję duomenys yra tvarkomi, ir informaciją bent jau apie tvarkymo tikslus, duomenų kategorijas, gavėjus, kuriems atskleidžiami duomenys, arba jų kategorijas,

- pranešimą suprantamu pavidalu apie tvarkomus duomenis ir bet kurią prieinamą informaciją apie jų šaltinius;

- žinias apie loginius metodus, naudojamus automatiškai tvarkant duomenis apie duomenų subjektą, bent 15 straipsnio 1 dalyje nurodytų automatinių sprendimų atveju;

b) tinkamai ištaisytų, ištrintų arba blokuotų duomenis, kurie tvarkomi nesilaikant šios direktyvos nuostatų, o ypač, kai tie duomenys yra neišsamūs ar netikslūs;

c) praneštų trečiosioms šalims, kurioms duomenys buvo atskleisti, kad pagal b punktą duomenys buvo ištaisyti, ištrinti ar blokuoti, nebent tai padaryti būtų neįmanoma arba pernelyg sunku.

13 straipsnis. Išimtis ir apribojimai

1. Valstybės narės gali priimti teises priemones, kad apribotų 6 straipsnio 1 dalyje, 10 straipsnyje, 11 straipsnio 1 dalyje, bei 12 ir 21 straipsniuose numatytų prievolių ir teisių mastą, kai toks apribojimas yra reikalinga apsaugos priemonė norint užtikrinti:

- a) nacionalinį saugumą;
- b) gynybą;
- c) visuomenės saugumą;
- d) kriminalinių nusikaltimų bei reglamentuojamų profesijų etikos pažeidimų prevenciją, tyrimą, išaiškinimą ir persekiojimą;
- e) svarbius ekonominius ar finansinius valstybės narės ar Europos Sąjungos interesus, įskaitant ir monetarinius, biudžeto ar mokesčių klausimus;
- f) kontrolės, tikrinimo ar taisyklių nustatymo funkciją, kuri susijusi, bent atsitiktinai, su įgaliojimų vykdymu c, d ir e punktuose nurodytais atvejais;
- g) duomenų subjekto apsaugą arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugą.

2. Tuomet, kai nėra jokio pavojaus pažeisti duomenų subjekto privatumą, valstybės narės gali teisine priemone apriboti 12 straipsnyje numatytas teises, jeigu duomenys yra tvarkomi tik mokslinių tyrimų tikslais arba jeigu jie yra laikomi asmens duomenų pavidalu ne ilgiau, nei yra reikalinga tik statistikos sumetimais, tačiau laikomasi nuostatos dėl adekvačių teisinių apsaugos priemonių, ypač nuostatos, kad duomenys nebūtų naudojami taikant priemones ar priimant sprendimus dėl bet kurio konkretaus asmens.

14 straipsnis. Duomenų subjekto teisė prieštarauti

Valstybės narės suteikia duomenų subjektui teisę:

a) bent 7 straipsnio e ir f punktuose nurodytais atvejais privalomu teisėtu pagrindu, susijusiu su jo konkrečia padėtimi, prieštarauti duomenų apie jį tvarkymui, išskyrus, kai nacionaliniai įstatymai nustato kitaip. Kai prieštaraujama pagrįstai, tvarkant duomenų valdytojo iniciatyva, tokie duomenys nebegali būti toliau tvarkomi;

b) prieštarauti, paprašius ir nemokamai, tam, kad būtų tvarkomi su juo susiję duomenys, kuriuos duomenų valdytojas įtaria esant tvarkomus tiesioginio pardavimo tikslais, arba būti informuotam, prieš atskleidžiant asmens duomenis trečiosioms šalims pirmą kartą arba prieš panaudojant juos trečiųjų šalių vardu tiesioginio pardavimo tikslais, ir gauti aiškų pasiūlymą pasinaudoti teise nemokamai prieštarauti tam, kad duomenys tokiu būdu būtų atskleisti ar panaudoti.

Valstybės narės imasi reikalingų priemonių užtikrinti, kad duomenų subjektai būtų supažindinti su b punkto pirmoje pastraipoje nurodytos teisės buvimu.

3.7. Pamatinis sprendimas 2008/977/TVR

17 straipsnis. Teisė susipažinti su savo asmens duomenimis

1. Kiekvienas duomenų subjektas paprašęs turi teisę priimtinais laiko tarpais, per daug nedelsiant ir be pernelyg didelių išlaidų gauti bent:

a) duomenų valdytojo arba nacionalinės priežiūros institucijos patvirtinimą, kad buvo perduoti arba sudaryta galimybė naudotis su juo susijusiais duomenimis, arba jie nebuvo perduoti ir jais nesudaryta galimybė naudotis bei informaciją apie gavėjus, kuriems duomenys buvo atskleisti, arba tokių gavėjų kategorijas ir pranešimų apie vykdomą duomenų tvarkymą;

arba

b) nacionalinės priežiūros institucijos patvirtinimą, kad buvo atlikti visi reikalingi patikrinimai.

2. Valstybės narės gali patvirtinti teises priemones, apribojančias teisę susipažinti su 1 dalies a punkte nurodyta informacija tais atvejais, kai toks apribojimas, tinkamai atsižvelgiant į atitinkamo asmens teisėtus interesus, yra būtina ir proporcinga priemonė:

- a) siekiant netrukdyti atlikti oficialius ar teisinius nagrinėjimus, tyrimus ar procedūras;
- b) siekiant nepakenkti baudžiamųjų veikų prevencijai, nustatymui, tyrimui ir patraukimui baudžiamajon atsakomybėn arba bausmių vykdymui;
- c) siekiant užtikrinti visuomenės saugumą;
- d) siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą;
- e) siekiant užtikrinti duomenų subjekto apsaugą arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugą.

3. Apie atsisakymą suteikti teisę susipažinti su informacija arba tokios teisės apribojimą duomenų subjektui pranešama raštu. Tuo pat metu jam turi būti pranešamos ir faktinės ar teisinės priežastys, kuriomis grindžiamas toks sprendimas.

Tokio pranešimo gali būti nereikalaujama tais atvejais, jei nurodomos 2 dalies a–e punktuose išvardintos priežastys. Visais šiais atvejais duomenų subjektas informuojamas, kad kompetentingai nacionalinei priežiūros institucijai, teisminei institucijai ar teismui jis gali pateikti skundą.

18 straipsnis. Teisė ištaisyti, ištrinti ar užblokuoti duomenis

1. Duomenų subjektas turi teisę tikėtis, kad duomenų valdytojas atliks pagal šį pamatinį sprendimą numatomas pareigas, susijusias su asmens duomenų ištaisymu, ištrynimu ar blokavimu, laikydamasis 4, 8 ir 9 straipsnių. Valstybės narės nustato, ar duomenų subjektas šią teisę gali ginti tiesiogiai kreipdamasis į duomenų valdytoją, ar tarpininkaujant kompetentingai nacionalinei priežiūros institucijai. Jeigu duomenų valdytojas atsisako duomenis ištaisyti, ištrinti ar užblokuoti, apie tokį atsisakymą turi būti pranešama raštu, o duomenų subjektas turi būti informuojamas apie nacionalinėje teisėje numatomas galimybes teikti skundą ar siekti teisminės teisės gynimo priemonės. Išnagrinėjus skundą arba prašymą dėl teisminės teisės gynimo priemonės, duomenų subjektui pranešama, ar duomenų valdytojo veiksmai buvo tinkami. Valstybės narės taip pat gali numatyti, kad kompetentinga nacionalinė priežiūros institucija duomenų subjektui praneša, kad peržiūra įvyko.

2. Jeigu duomenų subjektas ginčija, kad tam tikri jo asmens duomenys yra netikslūs, ir jų tikslumo ar netikslumo nustatyti negalima, tokie asmens duomenys gali būti pažymimi.

3.8. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

23 straipsnis. Duomenų subjekto teisės

1. Duomenų subjektas šio įstatymo nustatyta tvarka turi teisę:

- 1) žinoti (būti informuotas) apie savo asmens duomenų tvarkymą;
- 2) susipažinti su savo asmens duomenimis ir kaip jie yra tvarkomi;
- 3) reikalauti ištaisyti, sunaikinti savo asmens duomenis arba sustabdyti, išskyrus saugojimą, savo asmens duomenų tvarkymo veiksmus, kai duomenys tvarkomi nesilaikant šio ir kitų įstatymų nuostatų;

4) nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys.

2. Duomenų valdytojas privalo sudaryti sąlygas duomenų subjektui įgyvendinti šiame straipsnyje nustatytas teises, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai reikia užtikrinti:

- 1) valstybės saugumą ar gynybą;
- 2) viešąją tvarką, nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą, nustatymą ar baudžiamąjį persekiojimą;
- 3) svarbius valstybės ekonominius ar finansinius interesus;
- 4) tarnybinės ar profesinės etikos pažeidimų prevenciją, tyrimą ir nustatymą;
- 5) duomenų subjekto ar kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugą.

3. Duomenų valdytojas turi motyvuotai pagrįsti atsisakymą vykdyti duomenų subjekto prašymą įgyvendinti šio įstatymo nustatytas duomenų subjekto teises. Duomenų valdytojas, gavęs duomenų subjekto prašymą, ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo duomenų subjekto kreipimosi dienos turi pateikti jam atsakymą. Jeigu duomenų subjekto prašymas išreikštas rašytine forma, duomenų valdytojas turi pateikti jam atsakymą raštu.

4. Duomenų subjektas gali skųsti duomenų valdytojo veiksmus (neveikimą) Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai per 3 mėnesius nuo atsakymo iš duomenų valdytojo gavimo

dienos arba per 3 mėnesius nuo tos dienos, kada baigiasi šio straipsnio 3 dalyje nustatytas terminas pateikti atsakymą. Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos veiksmus (neveikimą) įstatymų nustatyta tvarka duomenų subjektas gali skųsti teismui.

24 straipsnis. Duomenų subjekto informavimas apie jo duomenų tvarkymą

1. Duomenų valdytojas privalo suteikti duomenų subjektui, kurio asmens duomenis renka tiesiogiai iš jo, šią informaciją (išskyrus atvejus, kai duomenų subjektas tokią informaciją jau turi):

1) savo (duomenų valdytojo) ir savo atstovo, jeigu šis yra, tapatybę ir nuolatinę gyvenamąją vietą (jeigu duomenų valdytojas ar jo atstovas yra fizinis asmuo) arba nurodyti pavadinimą, juridinio asmens kodą ir buveinę (jeigu duomenų valdytojas ar jo atstovas yra juridinis asmuo);

2) kokiais tikslais ketinami tvarkyti duomenų subjekto asmens duomenys;

3) kitą papildomą informaciją (kam ir kokiais tikslais teikiami duomenų subjekto asmens duomenys; kokius savo asmens duomenis duomenų subjektas privalo pateikti ir kokios yra duomenų nepateikimo pasekmės, apie duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę reikalauti ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslus savo asmens duomenis), kiek jos reikia, kad būtų užtikrintas teisingas asmens duomenų tvarkymas nepažeidžiant duomenų subjekto teisių.

2. Duomenų valdytojas, kuris asmens duomenis gauna ne iš duomenų subjekto, privalo apie tai informuoti duomenų subjektą pradėdamas tvarkyti asmens duomenis arba, jei ketina duomenis teikti tretiesiems asmenims, privalo apie tai informuoti duomenų subjektą ne vėliau kaip iki to momento, kai duomenys teikiami pirmą kartą, išskyrus atvejus, kai įstatymai ar kiti teisės aktai apibrėžia tokių duomenų rinkimo ir teikimo tvarką bei duomenų gavėjus. Šiuo atveju duomenų valdytojas privalo duomenų subjektui suteikti šią informaciją (išskyrus atvejus, kai duomenų subjektas tokią informaciją jau turi):

1) savo (duomenų valdytojo) ir savo atstovo, jeigu šis yra, tapatybę ir nuolatinę gyvenamąją vietą (jeigu duomenų valdytojas ar jo atstovas yra fizinis asmuo) arba nurodyti pavadinimą, juridinio asmens kodą ir buveinę (jeigu duomenų valdytojas ar jo atstovas yra juridinis asmuo);

2) kokiais tikslais tvarkomi ar ketinami tvarkyti duomenų subjekto asmens duomenys;

3) kitą papildomą informaciją (iš kokių šaltinių ir kokie duomenų subjekto asmens duomenys renkami ar ketinami rinkti; kam ir kokiais tikslais teikiami duomenų subjekto asmens duomenys; apie duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę reikalauti ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslus savo asmens duomenis), kiek jos reikia, kad būtų užtikrintas teisingas asmens duomenų tvarkymas nepažeidžiant duomenų subjekto teisių.

3. Kai duomenų valdytojas renka ar ketina rinkti asmens duomenis iš duomenų subjekto ir juos tvarko ar ketina tvarkyti tiesioginės rinkodaros tikslais, prieš teikdamas duomenų subjekto duomenis, jis privalo informuoti duomenų subjektą, kam ir kokiais tikslais jo asmens duomenys bus teikiami.

4. Šio straipsnio 2 dalis netaikoma tvarkant asmens duomenis statistikos, istoriniais ar mokslinio tyrimo tikslais, kai tokios informacijos pateikti neįmanoma ar pernelyg sunku (dėl didelio duomenų subjektų skaičiaus, duomenų senumo, nepagrįstai didelių sąnaudų) arba kai duomenų rinkimo ir teikimo tvarką nustato įstatymai, taip pat tvarkant duomenų subjekto kontaktinius duomenis (adresą, telefono ryšio numerį) socialinio ir viešosios nuomonės tyrimo tikslais iki pirmojo tiesioginio kontakto su duomenų subjektu. Tokiu atveju duomenų valdytojas privalo pranešti Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai šio įstatymo 33 straipsnyje nustatyta tvarka. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija privalo atlikti išankstinę patikrą.

25 straipsnis. Duomenų subjekto teisė susipažinti su savo asmens duomenimis

1. Duomenų subjektas, pateikęs duomenų valdytojui ar duomenų tvarkytojui asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą arba teisės aktų nustatyta tvarka ar elektroninių ryšių priemonėmis, kurios leidžia tinkamai identifikuoti asmenį, patvirtinęs savo asmens tapatybę, turi

teisę gauti informaciją, iš kokių šaltinių ir kokie jo asmens duomenys surinkti, koku tikslu jie tvarkomi, kokiems duomenų gavėjams teikiami ir buvo teikti bent per paskutinius 1 metus.

2. Duomenų valdytojas, gavęs duomenų subjekto paklausimą dėl jo asmens duomenų tvarkymo, privalo atsakyti, ar su juo susiję asmens duomenys yra tvarkomi, ir pateikti duomenų subjektui prašomus duomenis ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo duomenų subjekto kreipimosi dienos. Duomenų subjekto prašymu tokie duomenys turi būti pateikiami raštu. Neatlygintinai tokius duomenis duomenų valdytojas teikia duomenų subjektui kartą per kalendorinius metus. Teikiant duomenis atlygintinai, atlyginimo dydis neturi viršyti duomenų teikimo sąnaudų. Duomenų teikimo atlyginimo tvarką nustato Vyriausybė.

26 straipsnis. Duomenų subjekto teisė reikalauti ištaisyti, sunaikinti ar sustabdyti savo asmens duomenų tvarkymo veiksmus

1. Jeigu duomenų subjektas, susipažinęs su savo asmens duomenimis, nustato, kad jo asmens duomenys yra neteisingi, neišsamūs ar netikslūs, ir kreipiasi į duomenų valdytoją, duomenų valdytojas nedelsdamas privalo asmens duomenis patikrinti ir duomenų subjekto rašytiniu prašymu, pateiktu asmeniškai, paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis, nedelsdamas ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslus asmens duomenis ir (arba) sustabdyti tokių asmens duomenų tvarkymo veiksmus, išskyrus saugojimą.

2. Jeigu duomenų subjektas, susipažinęs su savo asmens duomenimis, nustato, kad jo asmens duomenys yra tvarkomi neteisėtai, nesąžiningai, ir kreipiasi į duomenų valdytoją, duomenų valdytojas nedelsdamas privalo neatlygintinai patikrinti asmens duomenų tvarkymo teisėtumą, sąžiningumą ir duomenų subjekto prašymu (išreikštu rašytine forma) nedelsdamas sunaikinti neteisėtai ir nesąžiningai sukauptus asmens duomenis ar sustabdyti tokių asmens duomenų tvarkymo veiksmus, išskyrus saugojimą.

3. Duomenų subjekto prašymu sustabdžius jo asmens duomenų tvarkymo veiksmus, asmens duomenys, kurių tvarkymo veiksmai sustabdyti, turi būti saugomi tol, kol bus ištaisyti ar sunaikinti (duomenų subjekto prašymu arba pasibaigus duomenų saugojimo terminui). Kiti tvarkymo veiksmai su tokiais asmens duomenimis gali būti atliekami tik:

1) turint tikslą įrodyti aplinkybes, dėl kurių duomenų tvarkymo veiksmai buvo sustabdyti;

2) jei duomenų subjektas duoda sutikimą toliau tvarkyti savo asmens duomenis;

3) jei reikia apsaugoti trečiųjų asmenų teises ar teisėtus interesus.

4. Duomenų valdytojas privalo nedelsdamas pranešti duomenų subjektui apie jo prašymu atliktą ar neatliktą asmens duomenų ištaisymą, sunaikinimą ar asmens duomenų tvarkymo veiksmų sustabdymą.

5. Asmens duomenys taisomi ir naikinami arba jų tvarkymo veiksmai sustabdomi pagal duomenų subjekto tapatybę ir jo asmens duomenis patvirtinančius dokumentus, gavus duomenų subjekto prašymą.

6. Jeigu duomenų valdytojas abejoja duomenų subjekto pateiktų asmens duomenų teisingumu, jis privalo sustabdyti tokių duomenų tvarkymo veiksmus, duomenis patikrinti ir patikslinti. Tokie asmens duomenys gali būti naudojami tik jų teisingumui patikrinti.

7. Duomenų valdytojas privalo nedelsdamas informuoti duomenų gavėjus apie duomenų subjekto prašymu ištaisytus ar sunaikintus asmens duomenis, sustabdytus asmens duomenų tvarkymo veiksmus, išskyrus atvejus, kai pateikti tokią informaciją būtų neįmanoma arba pernelyg sunku (dėl didelio duomenų subjektų skaičiaus, duomenų laikotarpio, nepagrįstai didelių sąnaudų). Tokiu atveju turi būti nedelsiant pranešama Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.

27 straipsnis. Duomenų subjekto teisė nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys

1. Duomenų valdytojas šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose nustatytais atvejais, taip pat kai duomenys tvarkomi ar ketinami tvarkyti tiesioginės rinkodaros tikslais, privalo supažindinti duomenų subjektą su jo teise nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys.

2. Duomenų subjektas šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose nurodytais atvejais turi teisę nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys. Duomenų subjektas rašytinį pranešimą apie nesutikimą dėl asmens duomenų tvarkymo pateikia duomenų valdytojui asmeniškai, paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis. Jeigu duomenų subjekto nesutikimas yra teisiškai pagrįstas, duomenų valdytojas privalo nedelsdamas neatlygintinai nutraukti asmens duomenų tvarkymo veiksmus, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, ir informuoti duomenų gavėjus.

3. Duomenų subjektas turi teisę nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys, nenurodydamas nesutikimo motyvų, kai duomenys tvarkomi ar ketinami tvarkyti tiesioginės rinkodaros arba socialinio ir viešosios nuomonės tyrimo tikslais. Šiuo atveju duomenų valdytojas privalo nedelsdamas ir nemokamai nutraukti asmens duomenų tvarkymo veiksmus, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, ir informuoti duomenų gavėjus.

4. Duomenų subjekto prašymu duomenų valdytojas privalo pranešti duomenų subjektui apie jo asmens duomenų tvarkymo veiksmų nutraukimą ar atsisakymą nutraukti duomenų tvarkymo veiksmus.

3.10. Asmens duomenų, tvarkomų vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, teisinės apsaugos įstatymas

13 straipsnis. Duomenų subjekto teisės ir jų įgyvendinimas

1. Duomenų subjektas savo teises tvarkant asmens duomenis vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose įgyvendina savo pasirinkimu Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 23 straipsnyje (išskyrus 1 dalies 4 punktą), 24, 25 ir 26 straipsniuose nustatyta tvarka kreipdamasis tiesiogiai į duomenų valdytoją arba į Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją šios nustatyta tvarka, kai duomenų subjektas savo teises nori įgyvendinti per ją.

2. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija nustato duomenų subjekto teisių susipažinti su savo asmens duomenimis ir ištaisyti, sunaikinti ar blokuoti asmens duomenis įgyvendinimo tvarką, kai duomenų subjektas šias teises įgyvendina per ją.

3. Lietuvos kompetentingos institucijos duomenų subjektui apie jo asmens duomenų tvarkymą praneša Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nustatyta tvarka, išskyrus šio įstatymo 12 straipsnyje ir kituose įstatymuose nustatytus atvejus.

4. Duomenų subjektas, įgyvendindamas teisę susipažinti su savo asmens duomenimis, turi teisę gauti:

1) duomenų valdytojo patvirtinimą, kad jo asmens duomenys buvo teikti arba sudaryta galimybė su jais susipažinti ar kad jo asmens duomenys nebuvo teikti ir (arba) nebuvo sudaryta galimybė su jais susipažinti, arba informaciją apie duomenų gavėjus, kuriems buvo teikti jo asmens duomenys, ar apie tokių gavėjų grupes ir pranešimą apie vykdomą asmens duomenų tvarkymą, arba

2) Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos patvirtinimą, kad buvo atlikti visi reikalingi patikrinimai.

5. Apie atsisakymą suteikti teisę susipažinti su savo asmens duomenimis arba šios teisės ribojimą duomenų subjektui Lietuvos kompetentinga institucija praneša raštu. Be to, duomenų subjektui turi būti pranešamos ir faktinės ar teisinės priežastys, kuriomis grindžiamas toks sprendimas. Šios sprendimo priežastys gali būti nenurodomos, kai atsisakymas pagrįstas siekiu netrukdyti atlikti oficialius ir teisinius nagrinėjimus, tyrimus arba procedūras ir (ar) Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme nurodytomis priežastimis. Visais šiais atvejais duomenų subjektui pranešama apie jo teisę skusti Lietuvos kompetentingos institucijos veiksmus (neveikimą) Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.

6. Asmens duomenys, kurių tikslumą ginčija duomenų subjektas ir kurių tikslumo ar netikslumo negalima nustatyti, Lietuvos kompetentingos institucijos sprendimu pažymimi specialia žyma, nesiekiant riboti jų tvarkymo ateityje.